

Onsdagen den 1 Maj.

K. 10 f. m.

§ 1.

Protokollen för den 17 och 18 uti nästlidne April månad upplästes och godkändes.

§ 2.

Herr Talmannen tillkännagaf, att, vid det talmanssammanträde som förliden gårdag hållits och som bevistades af samtliga de ständiga och särskilda Utskottens ordförande, sådana upplysningar lemnats om beskaffenheten af de återstående, på handläggning ännu beroende riksdags-göromålen, att man ansett sig ega grundad anledning till det antagande att, derest några nu oförutsedda hinder icke mellankomme, Riksdagens afslutande borde kunna försiggå den 15 i denna månad.

§ 3.

Anmälades och bordlades första gången Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 21, med förslag till voteringsproposition angående arfvodet för kontrollörer vid bränvinstillverkning.

På framställning af Herr Talmannen beslöt Kammarerna, att nyssnämnda Memorial skulle å dagordningen för nästa sammanträde främst uppföras och då till afgörande först företagas, på det att omröstning öfver den i Memorialet intagna voteringsproposition måtte kunna företagas i sammanhang med de voteringar, som förut blifvit utsatta att, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, vid morgondagens sammanträde anställas.

§ 4.

Företogos, enligt derom förut fattadt beslut, val af dels tjugufyra valmän för utseende, jemlikt 71 § Riksdagsordningen, af Fullmäktige i Riksbanken och Riksgälds-kontoret jemte deras suppleanter, ävensom af Styrelseledamöter uti Bankens lånekontor i Göteborg, Malmö och Wisby, dels äfven sex suppleanter för dessa valmän; och befunnos efter valförrättningens slut hafva blifvit utsedde till

Valmän:

Herr <i>C. J. L. Lönnberg</i> med	89 röster,
„ <i>Kock</i>	88 „
„ Vice Talmannen <i>Mannerskantz</i>	88 „

Herr <i>Sven Nilsson</i> med	88 röster,
„ <i>Ahlgren</i>	87 ”
„ <i>Bergman</i>	87 ”
„ Grefve <i>De la Gardie</i>	87 ”
„ <i>Renström</i>	87 ”
„ <i>Rosenberg</i>	87 ”
„ <i>Svensén</i>	87 ”
„ <i>Nils Andersson</i>	86 ”
„ <i>Blanche</i>	86 ”
„ <i>Bälter Sven Ersson</i>	86 ”
„ <i>Dahm</i>	86 ”
„ <i>Lindström</i>	86 ”
„ <i>Schwartz</i>	86 ”
„ <i>Jonas Jonasson</i> från Kronobergs län.	86 ”
„ Friherre <i>Koskull</i>	86 ”
„ <i>Wener</i>	86 ”
„ <i>Åman</i>	86 ”
„ <i>Daniel Danielsson</i>	85 ”
„ <i>Olivecreutz</i>	85 ”
„ <i>Ribbing</i>	85 ” och
„ <i>Svanberg</i>	85 ”

de fyra sistnämnde efter lottning med Herrar Gumælius, Hörnfeldt, Rosenquist, Sköldberg, Beronius och Olauson, hvilka erhållit enahanda antal eller 85 röster;

samt till *Suppleanter*:

Herr <i>Anders Jonsson</i> med	83 röster,
„ <i>O. B. Olsson</i>	83 ”
„ <i>Arfvedson</i>	82 ”
„ <i>Eric Ersson</i> från Jemtlands län	81 ”
„ <i>Hellerström</i>	81 ” och
„ <i>Winkrans</i>	81 ”

hvarom protokoll genast uppsattes och justerades.

§ 5.

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets Memorial N:o 83, med förslag till nya instruktioner för Riksdagens Revisorer af Stats- och Riksgäldsverkens förvaltning och räkenskaper.

Kammaren godkände de tvenne uti förevarande Memorial omförmälda instruktionsförslag samt biföll Utskottets hemställan om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t i och för berörda instruktioners utfärdande.

§ 6.

Företogs ånyo till handläggning Lag-Utskottets Utlåtande N:o 68, i anledning af återremiss af Utskottets Utlåtande N:o 38, rörande bland annat väckt motion om ändring i nu gällande lag angående äktenskapsförord och mannens målsmansrätt för hustrun.

Med anledning af här framställda lagförslag yttrade

Herr Bergström: Illa handlar den domare, som utan att öfver-skåda lagen i hela dess sammanhang och harmoni företager sig att afgöra en rättstvist, grundande sin dom på ett enstaka lagrum. Lika illa handlar den lagstiftare, som utan aktgifvande på det sammanhang, hvari rättssystemets särskilda instituter och dessa sednares särskilda delar stå till hvarandra -- ett sammanhang så innerligt att ändring af en del sprider sina verkningar till många andra delar -- företager sig att ändra enstaka lagrum. Ju viktigare grundsats den ändrade delen innehåller, desto större blir rubbningen i systemet. Ett sådant förhållande inträffar, enligt min åsigt, med förevarande lagförslag. Uti en vid Lag-Utskottets Betänkande fogad reservation har Utskottets ordförande lagt i dagen de särskilda delar af rättssystemet, hvilka komme att röna inflytande af den föreslagna lagförändringen, i den mån att man icke, utan kränkning af den utaf mig uppställda grundsats för lagstiftning, kunde lemna anmärkta delar oförändrade, utan borde bringa dem i öfverensstämmelse med den nya rättsnorm, hvilken man i lagförslaget vill göra gällande. Mycket mera skulle i detta afseende kunna anföras; men jag fruktar att ingå i juridiska enskildheter och derigenom trötta Kammarerna. Villigt medgifves, att motionärens syftemål är ädelt och godt och att det är magtpåliggande att försöka skydda och betrygga qvinnan mot följderna af en slösaktig mans misshushållning och lättsinne. Men detta syftemål kan icke nöjaktigt vinnas på den väg, motionären anvisat och Lag-Utskottet beträdd. Lagförslaget är, enligt min åsigt, behäftadt med sådana brister, att Riksdagen, om den antoge detsamma, visserligen icke skulle häfda sitt anseende såsom lagstiftare. Skulle förslaget blifva af Riksdagen gilladt, vågar jag förutsäga dess blifvande öde hos Kongl. Maj:t, det nemligen att der förkastas.

För min del yrkar jag afslag å motionen och Lag-Utskottets tillstyrkande Betänkande.

Herr Hierta: Då jag i detta ämne väckte motion, så väl vid förra som vid innevarande riksdagen, kunde jag icke för mig dölja, att ett förslag, grundadt på de principer jag uttalat, skulle förorsaka många svårigheter i lagstiftningsväg, då jag sett med huru många svårigheter det i andra länder varit förenadt att åstadkomma en reform till skydd för qvinnan. Emellertid får jag hembära Lag-Utskottet min hjertliga tack-samhet för det förslag, Utskottet nu för Kammarerna framlagt.

Möjligt kan det väl vara, att Herr Bergström icke har så orätt deri, att antagandet af förslaget skulle för domaren göra det svårt att skilja i månet rättsfall, som i den föreslagna lagstiftningen hade sin grund. Möjligt är det ock, att detta förslag icke vinner Kongl. Maj:ts fastställelse till följd af anmärkningar, som deremot tillåtventyrs komma att vid granskningen i Högsta Domstolen göras. Detta bör dock icke från förslagens antagande afhålla dem, som äro angelägna om att skydda hustrus egen-dom emot mannens slöseri och anse det vara af vikt att i denna fråga få en princip uttalad och erkänd. Antoge man nu, att Kongl. Maj:t bifölle detta lagförslag, derest det af Riksdagen godkändes, så kunde man

ock taga för gifvet, att det icke skulle dröja alltför länge, innan erforderliga åtgärder vidtoges för att afhjelpa de brister, som i följd af detta lagförslag kunde visa sig i andra lagstiftningens delar. Det lärer väl vara nära nog omöjligt att framlägga ett lagförslag, så fullständigt att vid dess tillämpning i praktiken inga stötestenar någonstades skulle träffas; och som det är af vigt att saken nu icke undanskjutes, hemställer jag att Kammaren måtte bifalla hvad Utskottet föreslagit.

Herr Hessle: Jag är förekommen af den förste värde talaren och instämmer fullkomligt i de åsichter han uttalat. Jag anser mig böra derjemte tillägga, att min erfarenhet innebär en tydlig varning för antagande af detta förslag. I egenskap af domare har jag ej sällan erfarit, att begge eller endera af makarne varit ense om att förstöra samfälda boets förmögenhet, samt att, då det gällt att göra tredje man rätt, det varit ganska beqvämt för mannen att genom uppvisandet af ett till hustruns förmån upprättadt äktenskapsförord skydda sig emot fordringsegarnes anspråk. Publiciteten af sådana handlingar är ock så ofullständig, att det ganska väl går an, att på en ort, dit makarne på långt afstånd från vigselorten och der de först efter vigseln sig bosatt, flytta, hålla äktenskapsförordet doldt, till dess det behöfts såsom skydd emot nämnda anspråk. Det föreliggande lagförslaget ingriper dessutom djupt i våra familjeförhållanden, samt är så stridande emot folkets seder och rättsbegrepp, att detta ensamt är tillräcklig anledning för mig att ogilla detsamma. Det skulle, om det antoges, göra det hardt när omöjligt för en hvar att ingå i något affärsförhållande med gifta män, emedan man alltid kunde befara, att ett äktenskapsförord vore emellan makarne uppgjort. Må man ej genom nya lagbud öka medlen till vingleri och misstroende man och man emellan. Dessa finnas nog ändå och uppfinningshågen i den rigtningen hvilat aldrig.

Illa är det jemväl, om ej inom hvarje familj en person skulle vara den dirigerande, utan hvardera maken handhafva och förvalta sin särskilda förmögenhet. Visserligen har man anfört, att det skulle vara hardt för en till myndig ålder humnen qvinna att vid inträde i äktenskapet nödgas afsäga sig förvaltningen af sin egendom. Detta är dock ett förhållande, som inträffar med hvar och en, som inträder i ett bolag. Han får icke vidare enskildt råda öfver den egendom, han i bolaget insatt, utan tillkommer förvaltningen deraf den direktion, som i lagenlig väg blifvit tillsatt.

Jag vill nu icke upptaga Kammarens tid genom framställandet af flera anmärkningar mot förslaget, utan med åberopande af de skäl Herr Grefve Sparre i sin reservation anfört yrka afslag på Utskottets hemställen.

Herr Ahlgren: Jag instämmer fullkomligt i det ädla syfte, som ligger till grund för förslaget, hvilket jag dock anser föranleda till så stora praktiska svårigheter, att jag icke kan skänka det mitt bifall. Förslaget är verklig ofullständigt och löser alldeles icke på ett tillfredsställande sätt frågan. Särskildt vill jag fästa uppmärksamheten på 11 Kap. 3 §

Giftermålsbalken, deri Lag-Utskottet ej föreslagit någon ändring, men som dock, enligt min tanke, nödvändigt erfordras, om förslaget skall blifva lag. Nämnda § stadgar bland annat: "Nu kunna de båda eller endera hafva gjort gäld i äktenskapet eller till fästnings- och bröllopskostnad, den skall af bo oskifta i lösören och aflinge gäldas, så ock af begge deras hus och egendom i staden." Det synes mig här af vara uppenbart, att, derest icke denna § erforderligen förändras, det lätt kan inträffa, att mannen genom boets skuldsättande förorsakar, hvad man dock velat förekomma, att hustruns enskilda egendom till betäckande af gäld, hvarifrån hustrun borde vara fri, helt och hållet medtages.

Skulle ett förslag antagas, under förhoppning att det en gång skulle blifva lag, så finge det vara vida fullständigare utarbetadt. På det att det goda syftemålet emellertid ej måtte förspillas, så yrkar jag, att proposition måtte framställas derom, att Riksdagen i underdänig skrivelse till Kongl. Maj:t, jemte uttalande af den åsigt, att äktenskapsförord må göras jemväl om förvaltningen af makarnes egendom, anhåller, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till dylik ändring i 8 Kap. 1 § Giftermålsbalken och de öfriga stadganden, som dermed ega sammanhang.

Detta förslag öfverensstämmer med den mening Lag-Utskottets ordförande i sin reservation uttalat; och jag föreställer mig att man genom antagande af detta förslag skulle få frågan på det lämpligaste sättet löst.

Herr Rosenberg: Jag har reserverat mig emot förslaget af den anledning, att jag anser det vara alltför ofullständigt att på ett nöjaktigt sätt lösa frågan.

Flera omständigheter hafva af Utskottet blifvit förbisedda, de der efter min uppfattning inverka på frågan, och hvilket gör att förslaget ej lämpligen kan antagas. Så har t. ex. icke den viktiga frågan blifvit utredd, huru den gäld skall betalas, som makarne gemensamt åsamkat sig; och Utskottet har lemnat ofgjordt, huruvida hustrun skall kunna undandraga sig att deltaga i betalningen af denna gäld. Likaså saknas någon föreskrift, huru afkomsten af makarnes egendom skall användas, om mannen skall vara pliktig att ensam underhålla familjen, och hustrun vara berättigad att oupphörligt upplägga eller taga å sido hela afkomsten af sin egendom. För sjelfva sakens skull är det alldeles nödvändigt att erhålla fullständiga och nöjaktiga stadganden i dessa afseenden. Det är derföre också bättre att vänta, till dess ett förslag kan erhållas, som lofar bättre resultat, än att nu antaga ett, dermed ingen gerna kan vara belåten.

Inom ganska många äktenskap kan det vara af vikt att genom ett på förhand uppgjordt äktenskapsförord skydda hustruns förmögenhet, synnerligast som, genom den olyckliga utsträckning borgenssystemet i vårt land erhållit, mannen, öfvertalad att hjälpa en annan af sina vänner, genom en borgensförbindelse kan antingen förlora hela sin förmögenhet eller ock familjens välfärd derigenom sättas på spel. Frågan är således af största vikt; och man hade derföre halt skäl att förmoda, det Utskottet på dess lösning skulle nedlägga någon större möda, än nu varit händelsen. För min del hyser jag den föreställningen, att det lämpligaste sättet att

vinna målet vore, om Kongl. Maj:t framlade ett fullständigt lagförslag i ämnet; och yrkar jag emellertid afslag på Utskottets hemställan.

Herr Bovin: Det är med anledning af de lifliga sympatier, som inom denna Kammare uttalats för Herr Hiertas motion vid föregående tillfälle, som Utskottet framkommit med detta förslag, hvilket, till följd af den korta tid Utskottet åt dess utarbetande haft att egna, icke kunnat blifva annat än ofullständigt i formelt hänseende. Emellertid hafva nu här åtskillige talare motsatt sig förslagens antagande, en talare till och med utan att anföra några egna motiver för sitt ogillande. En annan talare har yttrat den farhågan, att förslaget vid en granskning i Högsta Domstolen icke skulle kunna bestå profvet. Detta är dock icke något skäl; ty vill man sjelfva saken, så bör man väl ej för en obetydlig formel brist förkasta förslaget.

Detta förslag innefattar icke annat än en utvidgning af den redan i lag grundade rätten att uppgöra äktenskapsförord. I de stadganden, som derpå omedelbart syfta, har Utskottet ock föreslagit lämpliga förändringar, men hvad åter sådana angår, som dervid icke ega oskiljaktigt sammanhang, har Utskottet icke tilltrött sig framställa några ändringsförslag. Så är också förhållandet med det åberopade stadgandet i 11 Kap. 3 § Giftermålsbalken.

Vidhållande hvad jag nyss yttrade hoppas jag, att de, som vilja komma till något resultat i saken och som anse en utvidgning i rättigheten till äktenskapsförords uppgörande nödvändig, på det att den gifta kvinnans ställning måtte i någon mån kunna betryggas, skola med mig instämma i yrkandet om bifall till detta Utskottets förslag.

Herr Hierta: Jag instämmer gerna med föregående talare deri, att Utskottets förslag icke fullt uppfyller alla fordringar på ett fullständigt och väl genomtänkt lagförslag. Dock tror jag, att de betänkligheter, som af en del talare med afseende på detsamma blifvit framställda, äro af ingen betydelse; och jag skall söka att i korthet gifva skäl för detta mitt antagande.

Man har sagt, att en utvidgning af rättigheten att upprätta äktenskapsförord skulle göra det omöjligt att inlåta sig i någon afhandling med en gift man. Visserligen kan det vara möjligt, att härigenom någon osäkerhet kan vållas för den, som med honom inlåter sig i transaktioner, men intet hinder är ju att, på förhand, vidtaga sådana åtgärder, som kunna förebygga de ifrågasatta olägenheterna. Det är en bekant sak, att publika verk icke utlåna några penningar mot pant af fast egendom, med mindre än att, då låntagaren är gift, hustruns namn äfven står under skuldförbindelsen och hon åtager sig att, jemte mannen, svara för densamma. Det är också föga troligt, att någon skulle inlåta sig i affärer med mannen, under spekulatioon på hustruns egendom, utan att dervid göra sig undermåttad, om äktenskapsförord mellan makarne är uppgjort eller icke. Föreskrifterna i förslagets första paragraf göra det ock ganska lätt att erhålla visshet i detta afseende. Finnes nu äktenskapsförord upprättadt, så underlåter väl icke en affärsman att, derest han anser ytterligare säkerhet behöfvast, skaffa sig hustruns godkännande af det aftal, han ingår med

hennes man. Samma talare, som gjorde ofvannämnda anmärkning, framställde äfven en jemförelse emellan förhållandet mellan äkta makar och inom bolag och påstod, att, lika som för möjligheten att göra affärer med bolaget det erfordrades, att en direktion skulle handla i dess namn, det vore nödvändigt att mannen ensam talade och handlade å begge makarnes vägnar. Väsentliga skiljaktigheter förekomma dock i dessa afseenden. Om två personer stiftat ett bolag, så blir ju den ena bolagsmannens åtgärder icke bindande för den andra, såvida de icke begge genom kungörelse i tidningarne tillkännagifvit, att begge äro berättigade att föra bolagets talan och att den ena nöjes med hvad den andra gör. Den som derföre inlåter sig i affärer med en delegare i ett bolag, han måste, så vida han vill binda äfven den andra bolagsmannen, på förhand se till, om någon sådan kungörelse blifvit utfärdad, och, derest så icke är händelsen, laga så att begge bolagsmännen sjelfve åtaga sig att ansvara för de förbindelser, som han affordrar dem. Äktenskapet är deremot ett bolag, som ingås, utan att något sådant annonserande, som nyss angifvits, föregår. Det ligger det oakadt i äktenskapets begrepp, enligt nuvarande lagstiftning, att blott den ena bolagsmannen skall föra den gemensamma talan. Då nu förslaget åsyftar att göra en inskränkning i mannens nuvarande lagliga rätt, så är äfven i detsamma inrymd föreskrift, huru den ifrågasatta förändringen skall, enligt gifna formler, verkställas och allmänheten derom ega kännedom. Den som sedermera vid aftal med mannen icke ser sig för, han må skylla sig sjelf.

Det har äfven blifvit klandradt, att man nu ifrar för att antaga ett ofullständigt lagförslag, då man kan hoppas att från Kongl. Maj:t vid nästa riksdag redan erhålla ett fullständigare och vida bättre uppställt förslag. Jag hyser mina tvifvelsmål i sistnämnda afseende. Det är icke vanligt, att Riksdagen hos Kongl. Maj:t gör framställning om framläggande af förslag till förändring inom civillagstiftningens område; och jag föreställer mig, att, derest vi nu antoge Utskottets förslag och Kongl. Maj:t vid dess pröfning skulle finna att det vore besväradt af bristfälligheter i formen, Kongl. Maj:t redan vid nästkommande riksdag skulle afgifva ett nådigt förslag, åsyftande bristfälligheternas afhjelpande och erforderliga förändringar i de lagens rum, som med frågan egde gemenskap.

En annan talare har påpekat den svårighet, som genom förslaget skulle vållas, beträffande liqviderandet af gemensam gäld, som makarne åsamkat sig i äktenskapet. Det är dock icke nödvändigt, att gäld skall finnas i ett äktenskap, och det förebygges, om ingen lemnar makarne kredit. Lemnar någon deremot kredit, så tillhör det honom att på förhand göra sig underrättad om, huru makarne sins emellan hafva ordnat sina förmögenhetsförhållanden. Hvad beträffar bidragen till barnens underhåll och uppfostran inom ett äktenskap, så har man väl hittills antagit, att det skulle åligga mannen i första hand att försörja barnen; och genom det framlagda lagförslaget åsyftas häri ingen ändring. Man kan dessutom förutsätta, att hustrun icke skall underlåta att i sin mån bidraga till barnens uppehälle. Att tänka sig något annat är stridande mot naturen, som för det mesta i modershjärtat inplantat en större kärlek till barnen och gifvit qvinnan en större förmåga att göra uppoffringar för dem, hon håller kära, än som kommit mannen till del.

Jag tror mig nu hafva genomgått de hufvudsakligaste anmärkningar, som blifvit framställda mot förslaget, och som jag finner dem vara af alltför ringa betydelse, att man med afseende på dem skulle finna sig föranlåten att ogilla förslaget, hemställer jag, att Kammarerna måtte lemna detsamma sitt bifall.

Herr Björck:

Herr Staaff: Jag vill endast tillkännagifva, att jag, i likhet med en föregående talare, vill afslå Utskottets förslag. Detta förslag berör så viktiga delar af vår civillag och synes mig, med anledning deraf, vara alltför litet genomfördt för att kunna godkännas. Antagandet af detta ofullständiga förslag skulle tvefvelsutän verka till många invecklade förhållanden och rätttegar; och jag vill derföre, såsom jag redan sagt, icke antaga detsamma.

Hvad den underdåniga skrifvelsen beträffar, anser jag ock, att vi böra hushålla med dylika skrivelser; hvadan och då vi snart nog hafva att förvänta en ny civillag, jag inskränker mig till att endast yrka afslag.

Herr Lemchen: Sedan jag begärde ordet, har Herr Björck afgifvit ett yttrande, hvori jag till största delen instämmer. Jag vill derför endast göra några tillägg till hans försvar för Utskottets förslag. Emot detta förslag har, enligt min uppfattning, några andra hufvudsakliga anmärkningar icke under diskussionen förekommit, än dem som innefattas i Herr Grefve Sparres Utlåtandet bifogade reservation. Reservanten har anmärkt, att Utskottets förslag icke läte sig förena med i öfrigt gällande lagstiftning, utan erfordrade, för att kunna antagas, förändrade och nya stadganden angående nedannämnda ämnen:

1:o) "Afkkomsten af hustrus enskilda egendom".

Enligt 10 Kap. 2 § Giftermålsbalken skola årlig ränta och afrad af makes enskilda fasta egendom räknas under lösören och således ingå i gemensamma boet, hvaröfver mannen eger råda. Reservanten förmenar, att, om Utskottets lagförslag blefve godkändt, stadgande jemväl borde meddelas, att "hustru bör använda inkomsten af sin enskilda egendom till boets gemensamma underhåll, till det belopp som boet fordrar och i förhållande till det bidrag, mannen kan vara i stånd att lemna". Ett sådant stadgande anser jag deremot öfverflödigt och till och med origtigt. För närvarande och äfven efter Utskottets förslag kan genom äktenskapsförord stadgas, att den ena maken icke får giftorätt i afkastningen af den andras enskilda egendom. Om detta ej sker, blir äfven efter Utskottets förslag afkastningen af hustrus enskilda egendom, som mannen i följd af äktenskapsförord ej skulle ega förvalta, boets gemensambhet och skall således användas till dess gemensamma underhåll; och det kan knappt antagas, att hustrun ens skulle vilja undandraga sig att, så mycket hon förmår, med sitt enskilda gods bidraga till underhåll af man och barn. I nu gällande lag finnes ej något uttryckligt stadgande, som ålägger mannen att med sin enskilda egendom underhålla maka och barn; och det kan icke vara rätt att meddela en sådan särskild föreskrift för hustrun.

2:o. "Hustruns rätt att afhända sig egendomen", hvartill reservanten anser mannens samtycke böra föreskrivas.

På sätt Utskottet föreslagit, skulle hustru, på grund af äktenskapsförord, ega sjelf, oberoende af mannens målsmanskap i öfrigt, både förvalta och försälja sin enskilda egendom, och detta synes mig mera öfverensstämmande med rättvisa och billighet, än att mannen, enligt nu gällande lag, kan, utan hustruns bifall och till och med utan hennes vetskap förskingra icke blott sin enskilda utan äfven all boets gemensamma gods.

3:o. "Hustrus behörighet att med gällande verkan ingå förbindelser", eller med andra ord "skuldsätta sig".

Då hustru skulle ega förvalta och fritt disponera sin enskilda egendom, kunde hon visserligen i och för densamma komma att ikläda sig förbindelser och äfven sätta sig i skuld; men sådan skuld, så vidt den ej vore gjord för boets gemensamma behof utan till förbättring och förkofran af hennes egendom, blefve hennes enskilda, hvarom något särskildt stadgande icke synes vara nödigt.

4:o. "Makarnes ansvarighet för boets gäld."

Det må medgifvas, att mannen genom boets skuldsättning skulle kunna förringa verkan af och motverka ändamålet med den lag, som blifvit af Utskottet tillstyrkt, men hans magt i detta hänseende blefve dock betydligt minskad och kan ej tillintetgöras, så länge någon egendomsgemenskap emellan makar bibehålles. Enligt 11 Kap. 3 § Gittermålsbalken svarar hustru med sin enskilda jord endast för hälften af boets gäld; och om mannen alltför mycket missbrukar sin myndighet, måste hon tillgripa nödfallsutvägarne att söka boskilnad eller mannens ställande under förmyndare.

5:o. "Bevarandet af tredje mans rätt".

Anmärkingen härom hafva Herrar Björck och Hierta så tillfredsställande vederlagt, att jag icke anser mig behöfva derom yttra något vidare.

Aflåtande af en sådan skrivelse till Kongl. Maj:t, som förutnämnde reservant ifrågasatt och en talare nu i Kammaren påyrkat, vill jag lika med Herr Staaff afstyrka. Riksdagen har, enligt mitt förmenande, redan beslutat alltför många skrivelser till Regeringen om nådiga Propositioner till kommande Riksdag, och det är kanske i allmänhet mindre lämpligt, att Representationen i speciela lagfrågor, deri hon sjelf har initiativ och lika beslutande-rätt som Regeringen, ingår till denna sednare med petitioner om framläggande af förslag. I fall det af Utskottet tillstyrkta lagförslag skulle inkomma från Riksdagen till Regeringen, och Kongl. Maj:t finner detsamma riktigt i principen, men ofullständigt eller felaktigt i detaljerna, har ju Kongl. Maj:t full anledning att, utan särskild begäran från Riksdagen, framlägga en ändamålsenlig kontraposition. Jag bifaller så mycket heldre det nu framlagda förslaget, som det öfverensstämmer med de åsikter, som ganska många af Kammarens ledamöter med mycken värma förfäktade, då frågan från Kammaren andra gången remitterades till Utskottet.

Herr Blanche: Jag kan nog förstå meningen dermed, att juristerne önska harmoni i ett lagssystem, men jag tror, att man bör söka bereda en ännu viktigare och högre harmoni, nemligen inom menskligheten och

inom familjen. Råder der brist på harmoni, så uppstå deraf olyckliga och sorgliga följder. Nu har ingen förnekat förslaget ega ett godt och ädelt syfte; hvarföre då ej arbeta för och genomdrifva detsamma? Är det alldeles nödvändigt att omgifva det uppgående ljuset med formalistiska skeppor? För min del bifaller jag Utskottets förslag.

Herr Peter Andersson: Utan att vilja underskatta motionärens och Utskottets goda syfte, kan jag dock icke godkänna förslaget, hvilket jag, utan att vara jurist, anser mindre lämpligt. Det skulle otvifvelaktigt föranleda till misshälligheter och krångel vid såväl boets förvaltning som gäldandet af dess skulder. Vill man i förevarande fall uträtta något för betryggande af kvinnans rätt, så bör man gå längre än Utskottet, och jag vill, om ett bättre förslag framdeles framlägges, icke undandraga mig att lemna detsamma mitt bifall. För närvarande instämmer jag i de åsikter, Utskottets ordförande uttalat uti sin Betänkandet bifogade reservation.

Öfverläggningen var slutad. Sedan Herr Talmannen redogjort för de derunder yttrade meningarne, framställdes proposition på bifall till Utskottets förslag. Härtill svarades ja och nej och begärdes votering, med anledning hvaraf, och efter fattadt beslut att afslag å Utskottets hemställan skulle uppställas såsom kontraposition, en så lydande voteringsproposition uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som godkänner det af Lag-Utskottet i dess Utlåtande N:o 68 framlagda lagförslag,

röstas ja;

Den, det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, är ifrågavarande lagförslag af Kammaren afslaget.

Omröstningen utföll med 50 ja och 99 nej; i följd hvaraf Kammaren afslagit förevarande Utlåtande.

§ 7.

Anmäldes och bordlades Särskilda Utskottets för jordbrukets angelägenheter Utlåtande N:o 1 (i samlingen N:o 3) med anledning af Herr B. W. Hessles motion om afhjelpande af jordbrukares nuvarande finansiella betryck.

Sammanträdet afslöts kl. 2 e. m.

In fidem.

H. Husberg.